

Kiknek készítettél ex librist, és milyen technikákkal? Ex libriseid száma?

Szinte kizárólag nemzetközi pályázatokra készítettem eddig ex libriseket, és ezek hozadékaként néhányat személyre szólóan is. Linómetszet, rézmetszet, mezzotinto technikák keverésével készül a legtöbb könyvjegyem. Ex libriseim száma jelenleg 34.

Véleményed a könyvjegyművészet mai helyzetéről?

Itthoni viszonylatban azt mondanám szerencsés helyzet, hogy van egy ilyen szervezet, mint a KBK, és lehetőségeihez mérten igyekszik színvonalas fórumokat biztosítani a könyvjegyművészet számára. Nemzetközi viszonylatban is nagyon sok lehetőséghez lehet jutni, ami megint csak szerencsés, főleg ha azt nézzük, hogy a hazai ex libris művészet külföldi megítélése véleményem szerint igen jó.

Börcsök Attila linómetszete, X3, 2012

Börcsök Attila életrajza

Debrecenben született 1982-ben. Művészeti tanulmányait a debreceni Medgyessy Ferenc Gimnázium művészeti tagozatán kezdte, majd érettségi után a Nyíregyházi Főiskola rajz- vizuális kommunikáció szakán folytatta, ahol mestere Szepessy Béla. 2010 óta a debreceni Medgyessy Ferenc Gimnázium és Művészeti Szakközépiskola művésztanára. Tagja a nyíregyházi nemzetközi fametsző művésztelepnek, a gergyószárhegyi grafikai művésztelepnek, Az Incitato Art Campnak és a nyíradonyi nemzetközi művésztelepnek.

Munkássága nagy részét kisgrafikák, leginkább ex-librisek alkotják, melyekkel rendszeresen vesz részt külföldi kiállításokon. Munkáit technikai változatosság, precíz kidolgozás, lírai megfogalmazás jellemzi.

Tagságok:

- 2009 KBK
- 2013 Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete
- 2014 Associazione Nazionale Incisori Italiani

Fontosabb csoportos kiállítások:

- 2009, 2013 „Grafica ed Ex Libris” Monferrato (Italy)
- 2006, 2008, 2010, 2012, 2014 Concorso Internazionale Bodio Lomnago, Varese (Italy)
- 2012 Legfeljebb 60 centis körök – Múterem galéria, Debrecen
- 2013 Mester és Margarita – Medgyessy Ferenc emlékmúzeum, Debrecen

Egyéni kiállítások:

- 2008 Balmazújváros, Művelődési Ház
- 2011 MFG galéria Debrecen
- 2012 Ebes, Széchényi Ferenc Tájélmúzeum
- 2013 Nyíregyházi Főiskola

Díjak:

- 2005 II. OMDK kiállítás, Szeged, grafika szekció II. díj
- 2012 100 éves a DE ex libris kiállítás, közönségdíj
- 2012 Nemzetközi ex libris kiállítás, Bodio Lomnago, Olaszország, IV. díj
- 2014 Nemzetközi ex libris kiállítás, Bodio Lomnago, Olaszország, III. díj

Börcsök Attila grafikája, X3/C7, 2012

A MAGYAR EX LIBRIS 100 ÉVE GYŰJTEMÉNYEK KIÁLLÍTÁSA

Vasné Tóth Kornélia kiállításmegnyitója,
mely elhangzott a H13 Diák- és Vállalkozásfejlesztési
Központban 2014. február 12-én

Tisztelt Vendégek! Kedves Grafikabarátok!

Szeretettel köszöntök mindenkit e jeles alkalomból, mely a magyar ex libris 100 évét ünnepli. Tavaly már rendeztünk egy centenáriumi kiállítást a kőbányai Artotékában, mely célzottan ugyancsak az 1913–2013 közti időszak kisgrafikai anyagát tekintette át, főként a grafikusok szemszögéből. Az Ürmös Péter által megnyitott, és idén Pápán megismételt kiállítás több mint száz grafikustól vonultatott fel kisgrafikákat.

Ezúttal – mint a *Gyűjtemények kiállítása* alcím is utal rá – nem a megszokott módon, a grafikusok középpontba helyezésével történik a bemutatás, hanem rendhagyóan a *gyűjtők, az ex libris rendelők* oldaláról. A két kiállítás remélhetőleg erősíti egymást, ezáltal teljesebb kép alakulhat ki az ex libris készítőik és készíttetőik táboráról, a KBK-hoz kötődő alkotók technikai, műfaji, tematikai sokszínűségéről, a gyűjtők világviszonylatban is számottevő kisgrafikai anyagáról.

Az 1913-as első hazai nemzetközi ex libris kiállítás és a jelen tárlat közti évszázad több generációt és stíluskorszakot magában foglal, a századelőről és a század első feléből olyan neves ex libris gyűjtőkkel, mint *Emich Gusztáv, Kühnemann Viktor, Rozsnyay Kálmán, Reich Milton Oszkár, Siklóssy László*. De a század első felét említve nem feledkezhetünk meg *Arady Kálmán, Csányi István, Diamant Izsó, Lustig István, Lux Gyula, Lyka Károly, Nagy József, Pinterits Tibor, Némegy*

Gyula, Berei Soó Rezső stb. nevével. Ők a XX. század első felében megalakuló gyűjtőszervezetek valamelyike, a Szent György Céh (1909–), a MEGE (1932–), ill. az Ajtósi Dürer Céh (1935–) tagságába tartoztak.

A második világháború okozta átmeneti megtorpanás után az ex libris gyűjtése újult erőre kapott, 1959-ben megalakult a mai napig fennálló Kisgrafika Barátok Köre, melynek tagjai a kezdetektől napjainkig olyan neves gyűjtők, mint Réthy István, Reisinger Jenő, Semsey Andor, Galambos Ferenc, Ebergényi Tibor, Illyés Sándor László, Katona Gábor, Kovács József, Krier Rudolf, Lippóczy Norbert, Lippóczy Miklós, Petrikovits László, Szentesi Flórián, Szigeti Rezső, Szigeti István stb.

König Róbert linómetszete, X3 (1994), 135×135

A helyszín nemcsak Budapest, pécsi, egri, szegedi, debreceni, esztergomi, szerencsi gyűjtők, sőt határon túliak (pl. az erdélyi Demeter Jenő, Gábor Dénes, a kárpátaljai Dalmay Árpád), ill. külföldre elszármazottak is bekapcsolódtak az ex libris gyűjtésbe (gondolok itt például a Lippóczyakra). Közülük többen egész életüket a kisgrafika-gyűjtés és -terjesztés szolgálatába állítva a század első és második fele ex libris életében is fontos szerepet játszottak (pl. Réthy István, Reisinger Jenő, Szentesi Flórián stb.).

A következőkben kissé leszűkítve a kört, jelen kiállítás kapcsán elsősorban a kortárs ex libris gyűjtőkre koncentrálnék, közülük is azokra, akik saját egyéni tablóval/tablókkal vesznek részt a tárlaton. Őket név szerint említi a kiállítás plakátja. Többük elsőként debütál teljes ex libris tablóval egy kiállításon. A grafikák felaplikálásáért külön köszönet illeti Kerékgyártó László grafikusművészt.

Először hadd tegyem tiszteletemet az élők sorából nemrég eltávozott tagtársaink, Király Zoltán, Pesti László, Soós Imre, Szász Mara tablói előtt. A gyűjteményükből készült összeállítások nekik állítanak emléket. Minden ex librisük egy-egy emlékfoszlány, egy szavakká nehezen formálható hangulat, üzenet közvetítője, Babits Mihály szavaival: „Életed gyenge szál, amellyel szőnek /a tájak s mult dob hurkot a jövőnek:/ (...) / Nem magad nyomát veted: csupa nyom vagy / magad is... ” (Babits: Csak posta voltál)

A sárospataki református családból származó Király Zoltán (1933–2011) író, költő, műfordító, bulgarológus. A kisgrafikával 1980 körül került kapcsolatba, hamarosan belépett a Kisgrafika Barátok Körébe. Feleségével, Király Ágnessel létrehozott gyűjteménye több ezer darabot számlál. Kb. 64, a Király család valamely tagja nevére szóló ex librist készítettek. A bolgár Pencho Kulekov kiállításon szereplő grafikáin az Ezeregyéjszaka meséi motívumkincse elevenedik meg. A többi könyvjegyen is jellemző az irodalmi vonatkozás, Király Zoltán kedvelt költőinek szerepeltetése, pl. Várkonyi Károly grafikáján Csokonai Vitéz Mihály, Vincze László lapjain Dsida Jenő és Ady Endre portréja látható, utóbbin az Őrizem a szemed c. vers gyönyörű soraival: „Nem tudom, miért, meddig / Maradok meg még neked, /De a kezdet fogom /S őrizem a szemedet”.

Pesti László (1939–2013) kertész, képeslap, kisgrafika gyűjtő, helytörténeti kiadványok írója. A Múzeum-kert, majd évtizedekig a Népliget főkertésze volt. Rendszeresen kalauzolta az érdeklődőket, katalogizálta a Népliget növényfajtaát, előadásokat tartott. A kisgrafika, ex libris gyűjtés terén is első-sorban a növényvilágot bemutató grafikákra szakosodott. Ex herbario lapokat készített Fery Antal, Kerékgyártó László, König Róbert, Winternitz Mária, Ürmös Péter grafikusokkal. A kiállításon Kerékgyártó László különféle fenyőfajtaát bemutató grafikáiból láthatunk válogatást. Pesti László a Zerge (ma Horánszky) u. 12. szám alatt lakott, erre is utal egy grafika.

Soós Imre (1921–2013) jogász sok szálon kötődött a művészetekhez. 1960-ban lépett be a Kisgrafika Barátok Körébe. Több száz művészeti cikket publikált. A kisgrafikák tekintetében Van Gogh témájú lapok gyűjtésére szakosodott, kb. 60 éven át tanulmányozta a művész munkásságát, és annak hazai recepcióját. Van Gogh tárgyú ex librisei, érmei, cikkei számos kiállítás alapját jelentették. Jelen tárlaton is jórészt ezekből láthatunk válogatást, a grafikusok közt Nagy László Lázár, Horváth Hermína, Pásztor Csaba, Farkas József stb. nevével.

Az irodalom és ének-zene szakos tanár Szász Sándorné Gasztonyi Mária (1932–2012) 1970-től foglalkozott komolyabban ex libris gyűjtéssel. Arra a kérdésre, hogy miért lett ex libris gyűjtő, Veres Péter 1951-ben írott soraival így válaszolt: „...a lelket már nem lehet elaltatni. / Az kitör, és szépségszágyának, áhítatának tárgyat keres...” Ez fejeződik ki a nevére készített, és a gyűjteményéből bemutatott ex libriseken, Olexa József, Vén Zoltán, ifj. Feszt László, Fery Antal, Moskál Tibor, Póka György alkotásain. Különösen a zenei és a virágos témájú lapokat kedvelte.

Az emlékkiállítás után következzenek azok a gyűjtők, akik aktív jelenlétükkel ma is erősítik a kisgrafika kör taborát. Az itt leírtakról jórészt a gyűjtőkkel folytatott személyes párbeszéd, ill. levélváltás során értesültem. Az információkért ezúton is hadd fejezzem ki köszönetemet.

A sort kezdjük a női gyűjtőkkel.

A törökbálinti Antalné Tari Zsuzsa (1958–) építészmérnök kb. 3-4 éve jár a körbe. Szász Mara révén került kapcsolatba a KBK-val. Kezdő gyűjtőként eddig kb. 200-300 grafikával rendelkezik. Témavilág tekintetében az épületeket és a bibliai tárgyú grafikákat kedveli, de nem zárkózik el más lapoktól sem. Eddig Antal Péter, Olexa József és König Róbert készített lapot Antalné, ill. családja nevére szólóan. Jelen kiállításon Köhegyi Gyula, Bálint Ferenc, Ürmös Péter, Fery Antal grafikáiból láthatunk válogatást.

Az ajkai **Krajcsi Tiborné** (1941–) pedagógus az 1985-ös ajkai országos találkozó után vált igazán gyűjtővé. Jelenleg 6000 körüli a rendezett lapjainak száma. Nevére eddig 32 művésztől 96 lap készült, a legtöbb Nagy László Lázár alkotása. Gyűjtőköre főleg irodalmi és zenei tárgyú ex librisekre irányul a kiállított darabok tanúsága szerint is. Nagy László Lázár a Szent László füve c. népmondát ültette át a grafika nyelvére, rézkarcban. Drámaiságával kiemelkedik körünk nemrég elhunyt elnöke, König Róbert, Munkácsy-díjas grafikusművész, Móricz Zsigmond Barbárok c. művét idéző alkotása. Kerékgyártó László ex librise Krajcsi Tímea három haiku költeménye (1996) alapján született:

„Fényés árnyéktáncol / szélrángatta diófán / fázva, derűsen.
Mohos árokban / harangvirágot zendít / hulló falevél.
Sártócsa-forrás / eret enged útjára, / kövön tisztulót.”

Az érdi **Skornyák Ferencné Turner Zsuzsanna** (1941–) áruforgalmi előadó, Németh Nándor grafikusművész unokahúga, Németh Nándor hagyatékának gondozója. Bár nem igazán vallja magát gyűjtőnek, 14 éves KBK tagságából kifolyólag több száz grafikája van, kb. 35–40 művésztől. A tárlatra a New Yorkba kivándorolt, de magát mindig magyarnak valló Németh Nándor kisgrafikáiból nyújtott be 9 darabot. A Skornyák Ferencné nevére szóló ex libris a készítő atléta múltjára utal. Több ex libris motívumkincsében megjelennek nemzeti emlékhelyeink, főleg Budapest nevezetességei, pl. a Parlament, a Halászbástya, a Szózat hazafiságra buzdító soraival: „Hazádnak rendületlenül / Légy híve, oh magyar!”

A budapesti **Szanka Rózsa** (1938–) az ELTE BTK-n dolgozott tanulmányi előadóként, majd főmunkatársként. A kisgrafika, ex libris műfaját Cseh Gusztáv kolozsvári grafikus ismertette meg vele, egy kolozsvári utazás során, és ő készítette el első két ex librisét. Ekkortól eredeztethető Szanka Rózsa erdélyi grafika iránti érdeklődése. 1980-ban lépett be a KBK-ba. A gyűjtést főként a mélynyomású lapokra, a kortárs magyar grafikára, ezen belül elsődlegesen a „kolozsvári iskolára” fókuszálta. Tematikailag a kultúrtörténeti, az irodalmi, néprajzi vonatkozású grafikák érdeklik. Kb. 4000 lapos gyűjteményt hozott létre, 57 lapot készített saját névre szólóan. A legnagyobb szellemi, esztétikai élményt Vén Zoltán alkotásai jelentik a számára, bár az erdélyi művészek lapjaihoz kötik erősebb érzelmi szálak. Érthető, hogy a jelen tárlaton is ezekből láthatunk válogatást, az egyik legdekoratívabb tablóval: Kalotaszeget Cseh Gusztáv és Bálint Ferenc alkotása idézi. Megelevenedik Weöres Sándor: Holdbeli csónakos c. műve. Id. Feszt László a Kolozsvári testvérek Szent György szobrát, Baász Imre kigyóölő katonát jelenít meg. Sorolhatnám még Árkossy István, ifj. Feszt László, Bardócz Lajos, Deák Ferenc, Kazinczy Gábor alkotását.

A női gyűjtők sorában utolsónak beszélnek **Vasné Tóth Kornélia** (1971–), azaz a saját ex libris anyagomról. Az Országos Széchényi Könyvtár ex libris kutatójaként, a műfajjal mélyebben megismerkedve én is bekapcsolódtam az ex libris gyűjtésbe, 2009-től vagyok tagja a KBK-nak. Ez ideig kb. 3500 darabos ex libris gyűjteményre tettem szert, melyet országok és grafikusok szerinti rendben tárolok, és folyamatosan katalogizálok. Gyűjteményem gyarapodásában különösen sokat köszönhetek Palásthy Lajosnak, Ürmös Péternek, Varga Editnek, akik első lapjaimat adták, ill. készítették, a későbbi években Csiby Mihály, Stockinger József, Újszászi Róbert, Rácz Mária, Szanka Rózsa, Nagy László Lázár segítettek sokat. Külföldi gyűjtőkkel főleg nemzetközi ex libris kongresszusokon,

König Róbert linómetszete, X3 (1998), 140×93

találkozókon, ill. levelezés útján kerültem cserekapcsolatba. Eddig 20 ex librist készíttettem a nevemre szólóan. A kiállításon ezekből látható válogatás, két fő témakörre bontva, külön a történelmi, ill. az irodalmi vonatkozású ex librisek. A történelmi tabló darabjai a Rákóczi-szabadságharc bukása 300. évfordulójához kapcsolódóan 2011-ben készültek, a grafikusok Imets László, Kőhegyi Gyula, Vecserka Zsolt, Varga Edit, Kerékgyártó László, Imre Lajos, Ürmös Péter. Az irodalmi tabló ex librisei a 2013-ban évfordulós költőinkhez (Babits Mihály, Juhász Gyula, Gárdonyi Géza, Weöres Sándor) kötődnek, ill. mitológiai témájúak, Vén Zoltán, Bakacsi Lajos, Imre Lajos, Éles Bulcsú alkotásai.

A bemutatást folytassuk a *férfi gyűjtőkkel*, körünk oszlopos tagjaival.

Arató Antal (1942–) könyvtáros, nyugalmazott könyvtár-igazgató élete főbb szinterei Budapest, Jászberény, jelenleg Székesfehérvár. 1973-ban lépett be a Kisgrafika Barátok Körébe. Számos könyvtári és művészeti tárgyú cikke jelent meg, sok éven át egyedül végezte a Kisgrafika folyóirat szerkesztését. Kisgrafikai találkozók, kiállítások szervezése, megnyitása, előadások tartása, katalógusok megjelentetése fűződik a nevéhez. Kb. háromezres gyűjteményt hozott létre, csak színvonalas lapokat gyűjt. Kb. 40 lapot készített a nevére szólóan. Legkedveltebb grafikusai Perei Zoltán, Vén Zoltán, König Róbert, emellett Andruskó Károly, Deák Ferenc, ifj. Feszt László, Fery Antal, Stettner Béla, Kazinczy Gábor, Kőhegyi Gyula, Moskál Tibor stb. is készített számára ex librist. Főleg az iro-

dalmi vonatkozású, ill. a Szent Györgyöt ábrázoló grafikák érdeklők, újabban kezdett a madarat ábrázolókat gyűjtésébe. Jelen kiállításon kiemelném *König Róbert* a Jelenések könyvét, az Apokalipszis lovasait, Dürert idéző expresszív erejű grafikáit – Arató Antal nevére –, melyek a gyulai nemzetközi ex libris pályázaton első díjat nyertek.

Harmath Gábor (1938–) budapesti gyűjtő, nyugdíjas kertészeti szaktanár 1999-ben lépett be a Kisgrafika Barátok Körébe, Soós Imre buzdítására. Azóta csere, ill. vásárlás útján kb. 16 ezer lapot gyűjtött, témakörbeli megkötés nélkül. Saját nevére szólóan hat ex librise van, ezekből többet Olexa Józseffel készíttetett, akit az egyik legjobb magyar művésznek tart. Kedvelt grafikusai még Vén Zoltán, Molnár Icsu István, Sajtó Gyula, Ürmös Péter, Kőhegyi Gyula, Imets László. Gyűjteménye nemzetközi kiterjedésű, Európán túl az USA-ból, Argentínából, Japánból is szerepelnek ex librisek. A jelen tárlat két, talán legszínesebb tablóján kiemelkedő a határon túli és a külföldre elszármazott magyar grafikusok nagy aránya: a Romániában élő Vecserka Zsolt, Ovidiu Petca, Bíró I. Géza, a

Imets László fametszete, X2 (2013), 115×90

Romániából hazánkba áttelepült Árkossy István, az Egyesült Királyságban élő Olexa József, az USA-ban letelepedett Petry Béla. Feltűnően sok lap szerepel Ilyés István erdélyi gyűjtő nevére, pl. a cseh Sobota Vlastimil grafikustól.

Palásthy Lajos (1931–) gépészmérnök, 2000-től a Kisgrafika Barátok Köre titkára, 1959-től tagja a körnek. Számos hazai és nemzetközi találkozón, kiállításon való részvétele, a kör programjainak szervezése, a Kisgrafika folyóirat kiadásában vállalt áldozatos munkája mutatja mai napig töretlen lelkesedését, aktivitását. Jelenleg kb. 50 000 lapos gyűjteménnyel rendelkezik, köztük ex librisekkel és alkalmi grafikákkal. Mindent gyűjt, ami szép, de főleg a két világháború közötti

magyar grafikusok alkotásait. Saját nevére szólóan közel 150 ex librist készíttetett, az elmúlt 54 (!) esztendő alatt. Az első ex libriseket 1959–1961 között Kaveczky Zoltán, Sós Zsigmond, Drahos István alkotta a számára. Ezek közül több a foglalkozására utal. Legszeretettebb lapjai a családtörténettel kapcsolatosak, némelyek a természet szépségét hirdetik, vagy valamely műemléket, templomot mutatnak be. Számos lapja kötődik ex libris kongresszusokhoz, ill. hazai ex libris találkozókhoz. E kiállításon az újabb, nevére készült grafikákból szerepeltet többet: Baranyai Ferenc és Rába Judit rézkarcait, Imre Lajos és Imets László fametszeteit, Salamon Árpád linómetszetét.

Stockinger József (1946–) székesfehérvári nyomdász, könyv- és könyvjeggyűjtő, az Alba Regia Néptáncgyűttes tagja néhány éve, 2010-ben lépett be a Kisgrafika Barátok Körébe. Mára már kb. 4000 ex libriszel rendelkezik. Névre szóló könyvjegye még nincs. Szakmája is adott indítást a grafikagyűjtés irányába, de emellett elhunyt barátja, Pallay László ráhagyott ex librisei tereltek a kisgrafika szeretete felé. A gyűjtésben a nyomdászati tárgyak mellett a jeles napokhoz, ünnepekhez, kiállításokhoz, kongresszusokhoz kapcsolódó lapokat, a híres emberekkel kapcsolatos portrékat, az állatábrázolásokat, ill. főként a tánc, a zene világát részesíti előnyben. A kiállításon látható ex libris tablói is erről tanúskodnak, az alkotók közt Perei Zoltán, Müller Árpád, Kazinczy Gábor, Debreczeni László, Várkonyi Károly, Petry Béla, Kerégyártó László, Bordás Ferenc, Diskay Lenke stb. nevével.

A művész gyűjtők, akik a gyűjtés mellett maguk is készítenek kisgrafikákat, értelemszerűen szakértőként, a beavatott szemével nézik a kisgrafikai lapokat.

Közülük elsőként **Kerégyártó László** (1950–) grafikust említem, akinek nagy szerepe volt a jelen kiállítás technikai kivitelezésében, a tablók elkészítésében. Gyűjteményéből jelentős anyaggal támogatta a magyar ex libris 100 évét bemutató Artotéka-beli kiállítást is. Saját tablóján most a magyar származású Horváth Hermina és férje, a belga Antoon Vermeylen alkotásai szerepelnek.

Kőhegyi Gyula (1933–) grafikusművész nem tekinti magát gyűjtőnek, a kortárs művésztszak lapjainak a gyűjtése kisgrafika iránti érdeklődését szolgálja. 1962-től lett tagja a KBK-nak, a csere mellett sokszor ajándékozás révén jutott értékes lapokhoz. A gyűjtésben tematikai megkötése nincs, a lap esztétikai és technikai értékét nézi. Az évek során kb. 2500 lappal rendelkezik, magyar és külföldi művészekről. A magyar ex libris 100 évét bemutató, Artotéka-beli kiállításhoz a fő forrás Kőhegyi Gyula gyűjteménye volt. Jelen tárlaton kollekcijából a litván Grazina Didelite, Vincas Kisarauskas, a lengyel Henryk Plóciennik, Wojciech Jakubowski, Leszek Rózga, a cseh Zdeněk Mězl, az orosz Anatolij Kalasnyikov művei láthatók.

Ürmös Péter (1956–) grafikusművész a sokszorosító grafika számos ágában dolgozik. Képgrafikái, illusztrációi, ex librisei elsősorban irodalmi, történelmi és építészeti kötődésűek, ill. aktuális pályázatokhoz kapcsolódnak. Gyűjteményében külföldi kapcsolatait tükrözően sok az olasz, német művésztől, ill. gyűjtőtől származó grafika. Több laphoz ex libris kongresszusokon jutott hozzá. Jelen kiállításon magyar viszonylatban kiemelkedőnek számító olasz gyűjteményi lapjaiból láthatunk válogatást, köztük Maria Elisa Leboroni a budapesti kongresszusra, Ernesto Guffanti Katona Gábor nevére, Furio de Denaro a Kolumbusz pályázatra készült alkotását, Costante Costanini Pinocchio-lapját, Remo Wolf újévi grafikáját stb.

Vasné Tóth Kornélia a H13-ban

A további, a KBK archívumából hozott tablókön *Budai Tibor* (1946–) rézkarcainak mesészerű világába nyerhetünk betekintést, ill. a Szlovéniában élő *Salamon Árpád* (1930–) művésztanár intézményi ex libriseit, négyzetes kompozícióit szemlélhetjük. De számos gyűjtő, alkotó nevét sorolhatnám még az archívumból, akik gyűjteményükkel már többször szerepeltek kiállításokon, akár önállóan is, pl. *Rácz Mária*, *Lenkey István*, *Mayer József*, *Kundermann Jenő*, *Zenei József*, *Gombos László* stb.

Körülnézve a teremben, a kiállított ex librisek a gyűjtők – és a készítőik – sokféleségét, érzelemgazdagságát tükrözik. A gyűjtők a társadalom széles rétegét képezik, találhatunk közöttük jogászt, mérnököt, tanárt éppúgy, mint költőt, könyvtárost, nyomdászt, kertészt stb. Nemegyszer a grafikusok maguk is gyűjtővé válnak. Ez a sokféleség a kiállított grafikákon is tükröződik, Karinthy Frigyes szavaival: „*mennyi szín és furcsaság és élet mindez és mennyi emlék és mennyi remény*” (Tanár úr kérem, Bevezetés).

„*A művészet nem önmagától fejlődik, az emberek gondolatai változnak, s velük változik kifejezésük módja is.*” (Picasso) Erről is tanúskodik ez a kiállítás, mely 100 év kisgrafikai világába nyújt betekintést a gyűjtők szemszögéből. Legyen ez példa és bátorítás mindenki számára, aki már gyűjt, vagy még csak távolról foglalkozik az ex libris gyűjtés gondolatával. Ne feledjük, rajtunk, mecénásokon is múlik a kisgrafika, az ex libris jövője!

Kérem, tekintsék meg a kiállítást, melyhez örömmel jelentem, hogy a szerkesztésben katalógus is készült. Ezekből egy-egy példányt a megnyitó után szeretnék átnyújtani a kiállítóknak és az érdeklődőknek. Köszönöm a figyelmet!

Vasné Tóth Kornélia

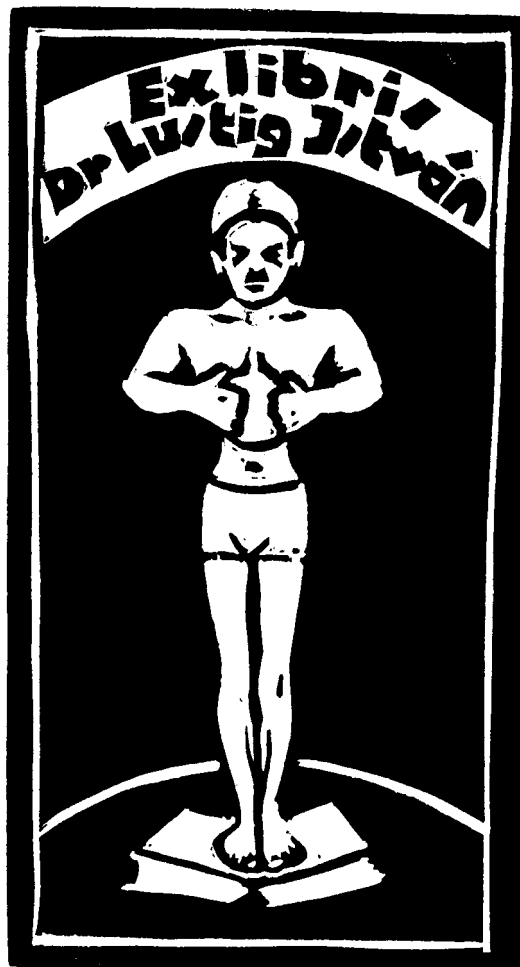
HÍRES GYŰJTŐK KÖNYVJEGYEI AZ ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁRBAN

LUSTIG ISTVÁN

70 éve hunyt el Lustig István (1903–1944) szegedi ügyvéd. A szegedi Ferenc József Tudományegyetem jogi karán végzett. Kapcsolatba került a Szegedi Fiatalok Művészeti Kollégiumával, ill. bekapcsolódott a közeli, Debrecenben működő Ajtösi Dürer Céh munkájába. Ezek mellett a budapesti MEGE tagja. Zsidó származású lévén, a második világháború idején egyre gyakrabban hívták be munkaszolgálatra, így is halt meg 1944-ben.

Soó Rezső, Arady Kálmán mellett a korszak legnagyobb gyűjtőjeként tartják számon. Már az 1930-as években komoly gyűjteménye volt, a gyűjtéshez jó anyagi háttérrel rendelkezett, ezt bizonyítja, hogy a MEGE 1936-os cserejegyzékében 156 saját névre szóló ex librisszel szerepelt, köztük többségében fametszetekkel és rézkarcokkal. Az 1937-es cserejegyzékben már 194 lapot kínált. 1939-ben 320 saját lappal rendelkezett.

Baráti viszony fűzte a Debrecenben tevékenykedő Vadász Endre grafikushoz. Vadász első kisgrafikai oeuvre katalógusát Soó Rezső közölte 1935-ben, a másodikat dr. Lustig István adta ki német nyelven, 1936-ban. 1939-ben jelent meg Lustig újabb német nyelvű katalógusa, amely 1922–39 közt időrendi sorrendbe állítja Vadász 250 kisgrafikáját. Vadász Endre lapjai közül természetesen sokat (több mint 40-et) találunk Lustig István nevére, s köztük az

Benkő Antal fametszete, X3 (1934), 135×88